

Etisuvu>Perhe- ja perintöoikeudelliset asiat>Vanhempainvastuu: huoltajuus ja tapaamisoikeus

Władza rodzicielska – opieka i prawo do kontaktów z dzieckiem

Romania

1 Co w praktyce oznacza termin prawny „władza rodzicielska”? Jakie prawa i obowiązki ma osoba sprawująca władzę rodzicielską?

W rumuńskim kodeksie cywilnym (Codul Civil) stosuje się pojęcie **władzy rodzicielskiej**. **Władza rodzicielska oznacza** całokształt praw i obowiązków względem dziecka oraz jego majątku. Prawa i obowiązki spoczywają w równym stopniu na obojgu rodzicach i są wykonywane dla dobra dziecka. Władza rodzicielska jest wykonywana do osiągnięcia przez dziecko pełnej zdolności do czynności prawnych.

Do praw i obowiązków rodzicielskich (przewidzianych w art. 487–499 kodeksu cywilnego i ustawie nr 272/2004 (Legea nr. 272/2004) o ochronie i propagowaniu praw dziecka) w stosunku do dziecka należą:

prawo i obowiązek ustalenia i zachowania tożsamości dziecka. Dziecko jest rejestrowane niezwłocznie po urodzeniu i ma prawo do imienia i nazwiska oraz obywatelstwa. Rodzice wybierają dziecku imię i nazwisko;
prawo i obowiązek wychowania dziecka. Rodzice mają prawo i obowiązek wychowywać dziecko, dbać o jego zdrowie oraz rozwój fizyczny, psychiczny i intelektualny, o jego wykształcenie, studia i szkolenie zawodowe zgodnie z własnymi przekonaniami oraz cechami i potrzebami dziecka;
prawo i obowiązek sprawowania nadzoru nad dzieckiem;
prawo i obowiązek łżenia na utrzymanie dziecka. Rodzice są zobowiązani solidarnie zapewniać środki utrzymania na rzecz małoletniego dziecka. Rodzice są zobowiązani utrzymywać dorosłe dziecko do momentu ukończenia przez nie nauki, jeżeli dziecko studiuje, ale nie później niż do ukończenia przez nie 26 roku życia;

prawo do zastosowania określonych środków dyscyplinarnych wobec dziecka. Zabrania się stosowania niektórych środków, takich jak kary cielesne, które niekorzystnie wpłynęłyby na stan fizyczny, psychiczny lub emocjonalny dziecka;

prawo do domagania się wydania dziecka od osoby, która przetrzymuje je bezprawnie;

prawo rodziców do połączenia się z dzieckiem. Prawo to jest powiązane z prawem dziecka do nieodseparowywania go od rodziców z wyjątkiem szczególnych i tymczasowych okoliczności (np. środki dotyczące umieszczenia dziecka w placówce);

prawo rodziców do utrzymywania osobistych stosunków z dzieckiem. Utrzymywanie osobistych stosunków z dzieckiem obejmuje *na przykład* odwiedzanie dziecka w jego domu, odwiedzanie dziecka w szkole, spędzanie przez dziecko wakacji szkolnych z każdym z rodziców;

prawo do ustalenia miejsca zamieszkania dziecka. Małoletnie dziecko mieszka ze swoimi rodzicami. Jeżeli rodzice nie mieszkają razem, podejmują decyzję o miejscu zamieszkania dziecka w drodze wzajemnego porozumienia. W przypadku braku porozumienia między rodzicami decyzję w tej sprawie podejmuje sąd opiekuńczy (*Instanța de tutelă*);

prawo do wyrażenia zgody na zaręczyny i zawarcie związku małżeńskiego przez małoletnich, którzy ukończyli 16 rok życia; prawo do wyrażenia zgody na przysposobienie dziecka;

prawo do zaskarżenia środków podjętych przez organy względem dziecka oraz prawo do składania wniosków i wytaczania powództwa we własnym imieniu oraz w imieniu dziecka.

Do praw i obowiązków rodzicielskich (przewidzianych w art. 500–502 kodeksu cywilnego), jeżeli chodzi o majątek dziecka, można zaliczyć:

zarządzanie majątkiem dziecka. Rodzicowi nie przysługują prawa do majątku dziecka, a dziecku nie przysługują prawa do majątku rodzica, z wyjątkiem prawa do dziedziczenia i świadczeń alimentacyjnych. Rodzice mają prawo i obowiązek zarządzać majątkiem małoletniego dziecka oraz reprezentować je w czynnościach cywilnoprawnych lub wyrażać zgodę na ich dokonanie. Po ukończeniu 14 roku życia małoletni wykonuje swoje prawa i obowiązki samodzielnie, jednak w stosownych przypadkach za zgodą rodziców i sądu opiekuńczego;

prawo i obowiązek reprezentowania małoletniego w czynnościach cywilnoprawnych lub wyrażenia zgody na ich dokonanie. Do momentu ukończenia przez dziecko 14 roku życia jest ono reprezentowane w czynnościach cywilnoprawnych przez rodziców, ponieważ nie posiada zdolności do czynności prawnych. W wieku od 14 do 18 lat dziecko ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych, zatem wykonuje swoje prawa i obowiązki samodzielnie za uprzednią zgodą rodziców.

2 Kto z reguły sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem?

Prawa i obowiązki spoczywają w równym stopniu na obojgu rodzicach (art. 503 ust. 1 kodeksu cywilnego): jeżeli rodzice są małżeństwem; są po rozwodzie (art. 397 kodeksu cywilnego); na rodzicu, którego ojcostwo lub macierzyństwo zostało ustalone w przypadku dziecka pozamałżeńskiego, oraz na obojgu rodzicach, jeżeli rodzice zamieszkują razem (art. 505 ust. 1 kodeksu cywilnego).

Władza rodzicielska jest wykonywana w nierównym stopniu przez rodziców (pozostających w separacji): w przypadku rozwiązania małżeństwa przez rozwód, jeżeli sąd uzna, że dla dobra dziecka władzę rodzicielską powinno wykonywać tylko jedno z rodziców (art. 398 kodeksu cywilnego); w przypadku unieważnienia małżeństwa (art. 305 ust. 2 kodeksu cywilnego); jeżeli dziecko urodziło się poza związkiem małżeńskim, w przypadku gdy rodzice nie mieszkają razem (art. 505 ust. 2 kodeksu cywilnego).

Władza rodzicielska jest wykonywana przez jedno z rodziców zgodnie z art. 507 kodeksu cywilnego, gdy drugie z rodziców nie żyje, zostało pozbawione praw rodzicielskich lub wydano wobec niego odpowiedni zakaz (itd.).

Władza rodzicielska jest wykonywana przez rodziców częściowo, gdy prawa i obowiązki spoczywają na osobie trzeciej lub placówce opiekuńczej (art. 399 kodeksu cywilnego).

3 Jeżeli rodzice nie są w stanie lub nie chcą sprawować władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, czy można wyznaczyć inną osobę w ich zastępstwie?

Na małoletnim rodzicu, który ukończył 14 rok życia, spoczywają prawa i obowiązki wyłącznie wobec dziecka. Prawa i obowiązki względem majątku dziecka spoczywają na opiece lub innej osobie.

Władza rodzicielska nad małoletnim jest ustanawiana, gdy oboje jego rodzice nie żyją, są nieznani, zostali pozbawieni praw rodzicielskich lub nałożono na nich sankcje karne w postaci pozbawienia ich praw rodzicielskich, wydano wobec nich zakaz sądowy, zaginęli lub zostali uznani za zmarłych oraz gdy sąd postanawia po zakończeniu przysposobienia, że dla dobra małoletniego należy wyznaczyć opiekuna.

Opieka jest ustanawiana, jeżeli oboje rodzice nie sprawują opieki nad dzieckiem, po tym jak zostali pozbawieni praw rodzicielskich.

W wyjątkowych przypadkach sąd opiekuńczy może postanowić o umieszczeniu dziecka u krewnego lub u innej rodziny lub osoby, za ich zgodą, lub w placówce opiekuńczej.

4 Jak rozwiązana jest kwestia przyszłej władzy rodzicielskiej w przypadku rozwodu lub separacji rodziców?

Co do zasady po rozwodzie władzę rodzicielską sprawują wspólnie oboje rodzice bądź jedno z rodziców, gdy leży to w interesie dziecka. Drugi rodzic zachowuje prawo do czuwania nad tym, w jaki sposób jego dziecko jest wychowywane i kształcone, oraz prawo do wyrażenia zgody na jego przysposobienie.

W wyjątkowych przypadkach sąd opiekuńczy może postanowić o umieszczeniu dziecka u krewnego lub u innej rodziny lub osoby, za ich zgodą, lub w placówce opiekuńczej. Tego rodzaju osoby lub placówka wykonują prawa i obowiązki rodziców względem dziecka (art. 399 kodeksu cywilnego). Jeżeli ustalono ojcostwo i macierzyństwo w odniesieniu do dziecka pozamałżeńskiego, władza rodzicielska jest wykonywana wspólnie i w równym stopniu przez oboje rodziców, jeżeli mieszkają oni razem. Jeżeli rodzice dziecka pozamałżeńskiego nie mieszkają razem, władzę rodzicielską wykonuje wyłącznie jedno z rodziców.

Notariusz może udzielić rozwodu na zgodny wniosek małżonków nawet w przypadku, gdy małżonkowie posiadają małoletnie dzieci zrodzone z małżeństwa bądź małoletnie dzieci pozamałżeńskie lub przysposobione, jeżeli małżonkowie osiągną porozumienie co do wszystkich kwestii związanych z nazwiskiem używanym po rozwodzie, wykonywaniem władzy rodzicielskiej przez oboje rodziców, miejscem zamieszkania dzieci po rozwodzie, warunkami osobistych kontaktów między rodzicem, który nie mieszka z dziećmi, a każdym z dzieci oraz podziałem kosztów ich wychowania, kształcenia, nauki i szkolenia zawodowego. Jeżeli ze sprawozdania z rodzinnego wywiadu środowiskowego wynika, że porozumienie między małżonkami w sprawie wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej lub miejsca zamieszkania nie leży w interesie dziecka, notariusz oddala pozew rozwodowy i kieruje małżonków do sądu.

5 Jeżeli rodzice zawrą porozumienie w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie formalności należy spełnić, aby było ono prawnie wiążące?

Rodzice mogą zawrzeć ugodę co do wykonywania władzy rodzicielskiej lub środków podejmowanych w celu ochrony dziecka za zgodą sądu opiekuńczego, jeżeli leży to w interesie dziecka (art. 506 kodeksu cywilnego).

Strony mogą stawić się w sądzie w toku postępowania w każdym czasie, nawet bez wezwania ich przez sąd, z wnioskiem o zatwierdzenie ugody, którą zawarły. Orzeczenie zatwierdzające taką ugodę jest ostateczne i podlega wykonaniu.

6 Jeśli rodzice nie mogą dojść do porozumienia w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie są inne środki rozwiązania sporu bez konieczności oddawania sprawy do sądu?

Przed wniesieniem sprawy do sądu można skorzystać z mediacji. W toku postępowania organy wymiaru sprawiedliwości mają obowiązek pouczyć strony o możliwości skorzystania z mediacji i o zaletach tego rozwiązania. Jeżeli mediacja nie doprowadzi do ugody, kwestie sporne rozstrzygnie sąd.

7 Jeśli rodzice udadzą się do sądu, w jakich sprawach dotyczących dziecka może decydować sędzia?

Zobacz odpowiedź na pytanie 1.

8 Jeśli sąd powierzy wyłączną władzę rodzicielską jednemu z rodziców, czy oznacza to, że rodzic ten może decydować we wszystkich sprawach dotyczących dziecka bez wcześniejszego porozumienia z drugim rodzicem?

Jeżeli sąd powierzy wykonywanie władzy rodzicielskiej tylko jednemu z rodziców, wówczas rodzic ten samodzielnie podejmuje decyzje dotyczące wszystkich kwestii związanych z dzieckiem. Drugi rodzic zachowuje prawo do czuwania nad tym, w jaki sposób jego dziecko jest wychowywane i kształcone, oraz prawo do wyrażenia zgody na jego przysposobienie.

9 Co w praktyce oznacza decyzja sądu o powierzeniu rodzicom wspólnej opieki nad dzieckiem?

Rodzice wykonują władzę rodzicielską wspólnie i w równym stopniu. Jeżeli jedno z rodziców dokonuje samodzielnie – wobec osób trzecich działających w dobrej wierze – zwykłej czynności prawnej wynikającej z władzy rodzicielskiej i obowiązków rodzicielskich, domniemywa się, że dokonuje tej czynności za zgodą drugiego rodzica.

10 Do jakiego sądu lub organu należy się zwrócić z wnioskiem w sprawie władzy rodzicielskiej? Jakie formalności należy spełnić i jakie dokumenty dołączyć do wniosku?

Wnioski o ochronę osób fizycznych podlegające właściwości sądu opiekuńczego i rodzinnego (*sąd rejonowy lub, w stosownych przypadkach, sąd okręgowy specjalizujący się w sprawach dotyczących małoletnich i rodziny*) rozpatruje sąd właściwy miejscowo dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby objętej ochroną (art. 94 kodeksu postępowania cywilnego, Codul de Procedură Civilă).

Wnioski o ustalenie ojcostwa lub macierzyństwa rozpatruje sąd właściwy dla miejsca zamieszkania wnioskodawcy, natomiast wnioski dotyczące obowiązków alimentacyjnych (w tym świadczeń państwowych na rzecz dzieci) rozpatruje sąd właściwy dla miejsca zamieszkania wnioskodawcy będącego uprawnionym. Dokumenty, które należy załączyć do wniosku to: kopia aktu urodzenia małoletniego dziecka, kopia dokumentu tożsamości, kopia wyroku orzekającego rozwód, ugoda medacyjna (w stosownych przypadkach) oraz wszelkie inne dokumenty uznane za pomocne w rozstrzygnięciu sprawy. Wniosek jest zwolniony z opłaty skarbowej.

11 Jaką procedurę stosuje się w takim przypadku? Czy można zastosować procedurę nadzwyczajną?

Sąd może zastosować w każdym czasie środki tymczasowe w postaci nakazu sądowego (specjalne postępowanie z krótszymi terminami) dotyczące ustalenia miejsca zamieszkania małoletnich dzieci, obowiązku alimentacyjnego, pobierania świadczeń państwowych na rzecz dzieci i korzystania z domu rodzinnego (art. 919 kodeksu postępowania cywilnego).

12 Czy można uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?

Pomoc prawną można otrzymać na mocy nadzwyczajnego dekrety rządowego nr 51/2008 (Ordonanță de Urgență nr. 51/2008) w sprawie publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ze zmianami ustawą nr 193/2008 (Legea nr. 193/2008), z późniejszymi zmianami.

Pomoc prawna może zostać przyznana, odrębnie lub łącznie, w postaci porady udzielonej przez adwokata; pokrycia honorarium biegłego, tłumacza pisemnego lub ustnego; pokrycia wynagrodzenia komornika sądowego; a także w formie zwolnienia z opłat sądowych, obniżenia ich wysokości, rozłożenia płatności na raty lub odroczenia płatności opłat sądowych.

Do otrzymania pomocy prawnej w pełnym zakresie kwalifikują się osoby, których średni miesięczny dochód netto na członka rodziny wynosił mniej niż 300 RON w ciągu ostatnich dwóch miesięcy przed złożeniem wniosku. Jeżeli średni miesięczny dochód netto wnioskodawcy nie przekracza 600 RON, pomoc prawna jest przyznawana w wymiarze 50%. Ustalone warunki nie uniemożliwiają jednak wnioskodawcom, których zasoby przekraczają określoną kwotę, skorzystania z pomocy prawnej, jeżeli udowodnią, że nie są w stanie pokryć kosztów sądowych ze względu na różnicę między standardem życia w państwie, w którym znajduje się ich miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu, a standardem życia w państwie sądu rozstrzygającego sprawę.

13 Czy od decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej przysługuje odwołanie?

Od orzeczenia wydanego w sprawach z zakresu władzy rodzicielskiej (w toku postępowania rozwodowego lub w wyniku odrębnego postępowania) przysługuje wyłącznie środek odwoławczy, który należy wnieść w terminie 30 dni od wydania orzeczenia, a od orzeczenia zatwierdzającego ugodę zawartą między stronami wyłącznie środek zaskarżenia.

14 W niektórych przypadkach może zachodzić konieczność wystąpienia do sądu lub innego organu o wykonanie decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej. Jaka procedura ma zastosowanie w takim przypadku?

Jeżeli zobowiązany nie wywiązuje się dobrowolnie ze swojego obowiązku, uprawniony musi powiadomić komornika. Komornik zwróci się do sądu wykonania o zgodę na wykonanie orzeczenia. Sąd rozstrzyga tę sprawę na posiedzeniu niejawnym, bez udziału stron.

Jeżeli sąd udzieli zgody na wykonanie orzeczenia, komornik wysyła do rodzica lub osoby, u której przebywa małoletni, postanowienie sądu i wezwanie do stawienia się przed sądem, tym samym powiadamiając daną osobę o terminie stawienia się wraz z małoletnim w celu przekazania go uprawnionemu, lub nakazuje takiej osobie umożliwienie drugiemu rodzicowi wykonywanie prawa do kontaktów z małoletnim.

Jeżeli zobowiązany nie wywiąże się ze swojego obowiązku, komornik przystąpi do przymusowego wykonania orzeczenia w obecności przedstawiciela Dyrekcji Generalnej ds. Pomocy Społecznej i Ochrony Dziecka oraz, w razie konieczności, w obecności psychologa i funkcjonariuszy policji. Na potrzeby wykonania orzeczenia nie można zastraszać małoletniego ani wywierać na nim presji.

Jeżeli zobowiązany nie wywiąże się ze swojego obowiązku, podlega karze nałożonej przez sąd do momentu wykonania orzeczenia, przy czym komornik powiadamia prokuratora w celu wszczęcia postępowania.

W przypadku odmowy małoletniego komornik przekazuje urzędowy raport przedstawicielowi Dyrekcji Generalnej ds. Pomocy Społecznej i Ochrony Dziecka, a właściwy sąd kieruje małoletniego do udziału w programie pomocy psychologicznej, który zakończy się sporządzeniem raportu przez psychologa. W przypadku ponownej odmowy małoletniego po wznowieniu przymusowego wykonania orzeczenia uprawniony może wystąpić do sądu o zastosowanie kary.

15 Co należy zrobić, aby orzeczenie dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej wydane przez sąd w jednym państwie członkowskim zostało uznane i wykonane w drugim państwie członkowskim?

Do uznania orzeczenia w sprawie władzy rodzicielskiej zastosowanie mają przepisy rozporządzenia (WE) nr 2201/2003. Wniosek składa się do sądu w miejscu zamieszkania lub stałego pobytu strony przeciwnej w Rumunii. Uznanie orzeczenia można zaskarżyć do właściwego miejscowo sądu apelacyjnego (*Curtea de Apel*) lub odpowiednio do Wysokiego Trybunału Kasacyjnego i Sprawiedliwości (*Înalta Curte de Casație și Justiție*).

16 Do którego sądu w danym państwie członkowskim należy się zwrócić, aby wnieść środek zaskarżenia od postanowienia o uznaniu orzeczenia dotyczącego odpowiedzialności rodzicielskiej wydanego przez sąd w innym państwie członkowskim? Jaka rodzaj postępowania ma zastosowanie w takich sytuacjach?

Aby wnieść sprzeciw od uznania orzeczenia w sprawie władzy rodzicielskiej, zainteresowana osoba może zwrócić się do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania lub stałego pobytu strony przeciwnej w Rumunii.

17 Jakie prawo zastosuje sąd w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej w sytuacji, gdy dziecko lub strony nie mieszkają w danym państwie członkowskim lub są obywatelami różnych państw?

Artykuł 2611 kodeksu cywilnego stanowi, że prawo właściwe w odniesieniu do władzy rodzicielskiej i ochrony dzieci określa się na podstawie Konwencji o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci przyjętej w Hadze w dniu 19 października 1996 r., ratyfikowanej ustawą nr 361/2007.

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 16/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.